

Вплив просторового розташування прикордонних громад на їх добробут

Проаналізовано вплив просторового розташування на добробут громад прикордоння. Виявлено фактори впливу на добробут громад прикордоння, зокрема близькість до центру з метрополійними функціями, функціонування та розвиток туристично-рекреаційної сфери тощо. Встановлено відмінності у впливовості визначених факторів на добробут громади в докризовий, в кризовий і післякризовий періоди.

Ключові слова: метрополізація, громада, громада прикордоння, добробут громад

Постановка проблеми. Прогрес цивілізації, що пов'язаний сьогодні з глобалізацією економіки, підвищенням руху та просторовою мобільністю капіталу, товарів і людей, усе більш впливає на форму і динаміку процесів урбанізації. А саме відбуваються процеси метрополізації простору, тобто впливу певного міста, як на його околиці, так і на весь світ [1]. Прикордонними на суходолі є 15 із 25 областей України, які займають площу 355 тис. км², яка становить 58,8% території України, тому необхідно при дослідженні метрополізації простору враховувати вплив функціонування державного кордону.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженнями вивчення метрополії займаються В. Буднер, Б. Дегірська, М. Дутковський, П. Еберхардт, С. Гзель, Р. Городеський, Й. Якубчик–Гришкевич, Д. Ільницький, П. Корцелій, С. Коренік, С. Лішевський, П. Лоренс, З. Макела, Л. Шевчук, Г. Парисек, З. Рикел, А. Стасяк, Д. Ставаш, Г. Сушта, А. Зборовський та ін. Праці цих вчених викликають не тільки теоретичний, але й практичний інтерес. Та все ж, в працях не виокремлено особливості метрополізації простору враховуючи специфіку прикордонного розташування громад, тому слід при виявленні впливу метрополізації простору на добробут громад прикордоння враховувати наявність державного кордону.

Мета даної роботи є виявлення впливу метрополізації простору з врахуванням функціонування державного кордону на добробут прикордонних громад на прикладі Львівської області.

Виклад основного матеріалу. Виходячи з мети дослідження сформульовано низку гіпотез. Базова гіпотеза: рівень добробуту громади прикордонного регіону залежить від близькості обласного центру при одночасному впливі функціонування державного кордону.

Індикатором рівня добробуту громади обрано показник приросту забезпеченості житлом її мешканців.

Додаткові гіпотези:

1. Конвергентний розвиток громад прикордонного регіону, тобто громади з нижчим рівнем економічного добробуту розвиваються швидше, що забезпечує зменшення диспропорції розвитку.
2. Економічний добробут громад здебільшого визначається:
  - 2.1. Доходами формального сектора, які оподатковуються.
  - 2.2. Доходами неформального сектора, зокрема в рекреаційній сфері враховуючи особливості території
3. Забезпеченість громади соціальною інфраструктурою впливає на приріст забезпеченості житлом мешканців.
4. Існує низка факторів, пов'язаних зі статусом населеного пункту, які впливають на приріст забезпеченості житлом.

Враховуючи, що на показник приросту житлової площі впливає розвиток ринку нерухомості, який залежить від економічної нестабільності, вважаємо за доцільне здійснити дослідження за 3 періодами:

1. До кризи 2003–2007 рр.
2. Кризовий шок 2008 р.
3. Післяшоківий розвиток 2008-2011 рр.

Основним методом дослідження був регресійний аналіз. За основу обрано регресійну модель умовної β -конвергенції [2], яка була модифікована до такого загального вигляду:

$$\frac{y_{it}}{y_{i0}} = \alpha + \beta \times y_{i0} + \sum_j \beta_j \times x_j + \varepsilon_i, \quad (1)$$

де y_{i0} та y_{it} – значення показника у початковий і кінцевий момент часу для i -го об'єкта спостереження;

x_j – значення j -го фактора впливу для i -го об'єкта спостереження;

α та β – параметри рівняння регресії.

Ліва частина рівняння (1) показує темп зростання. Негативне значення параметра β свідчить про конвергенцію, адже буде означати, що об'єкти з

більш високим рівнем розвитку показуватимуть нижчі темпи зростання. Аналіз самого рівняння регресії здійснено через розрахунок коефіцієнта детермінації (r^2) та значимість параметрів рівняння регресії (t -критерій Стьюдента).

Географічні відстані (кутові відстані в градусах) між точками розраховувались за формулою

$$\arccos(\sin \theta_1 \cdot \sin \theta_2 + \cos \theta_1 \cdot \cos \theta_2 \cdot \cos(\varphi_1 - \varphi_2)), \quad (2)$$

де θ_1 та θ_2 – географічні широти точок;

φ_1 та φ_2 – географічні довготи точок

Фактор статусу населеного пункту враховувався через використання фіктивних змінних «місто» та «селище міського типу», кожна з яких набували значення 1, якщо населений пункт є містом або селище міського типу відповідно, а в інших випадках змінні набували значення 0.

Об'єктами спостережень були сільські, селищні та міські ради Львівської області. Слід звернути увагу, що на рівні сільських та селищних рад відсутні статистичні показники, які відображають безпосередньо рівень добробуту мешканців, наприклад, середня заробітна плата чи рівень доходів. Тому виходячи з наявних показників, за індикатор рівня добробуту було обрано забезпеченість житлом, відмінності в рівня якого наведено на рис. 1.

Варто звернути увагу, що рівень економічної активності мало впливає на показник забезпеченості житлом через тривалий термін експлуатації. Тому в якості індикатора економічної активності як джерела підвищення добробуту обрано приріст житлової площі

Результуюча змінна – відносний приріст житлової площі на особу за досліджуваний період.

Факторні змінні (розрахунки власні на основі даних [3]):

- житлова площа на особу на початок досліджуваного періоду (показник використовується для визначення наявності чи відсутності конвергенції);
- житлова площа на 1 га забудованих земель (показник використовується для визначення впливу наявності вільних земель для забудови)
- наявне населення на 1 га забудованих земель (показник використовується для визначення впливу густини населення)
- готелі) ресторани на тис. населення – кількість готелів та ресторанів на 1 тис. осіб на початок досліджуваного періоду (показник використовується як індикатор стану туризму та рекреації, як додаткового джерела доходів)

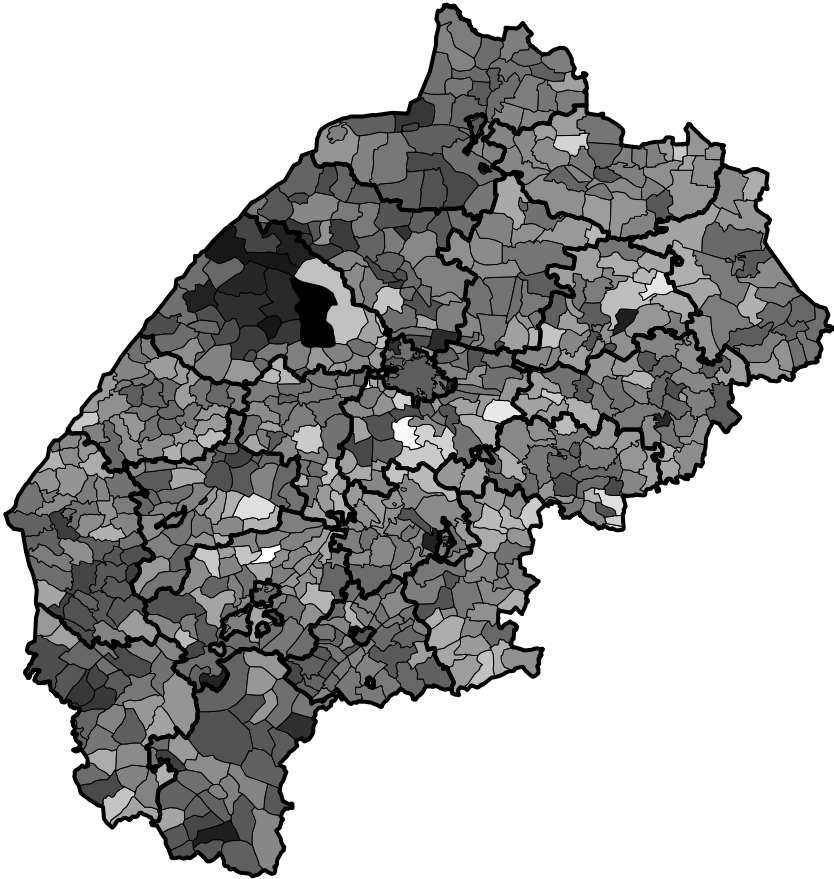

Рис.1. Забезпеченість житлом мешканців Львівської області
(чорний колір – мінімальна, білий колір – максимальна)

- готелі) ресторани на тис. населення – абсолютний приріст кількості готелів та ресторанів на 1 тис. осіб (показник використовується як індикатор розвитку туризму та рекреації)
- кількість лікарень та кількість шкіл (показники використовується як індикатори розвитку соціальної інфраструктури)
- відстані до Львова та пунктів пропуску через кордон (Рава-Руська, Краківець, Шегині, Смільниця) – логарифм натуральний

кутової відстані в градусах від центру адміністративної одиниці до відповідних об'єктів (Львів та пункти пропуску через кордон), розраховані за формулою (2) за даними координат з Геопорталу адміністративно-територіального устрою України [4].

- податкові доходи бюджету – податкові надходження до місцевих бюджетів у 2012 р. по коду 11000000 «Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості» у розрахунку на одну особу [5] (показник використовується як індикатор офіційної ділової активності, тобто доходами з формального сектора)
- статус адміністративної одиниці – 2 фіктивні змінні «місто» та «селище міського типу», кожна з яких набували значення 1, якщо населений пункт є містом або селищем міського типу відповідно, а в інших випадках змінні набували значення 0.

Результати дослідження представлено за 2 періоди, оскільки в кризовий період, єдиним статистично значимим фактором була близькість до Львова, причому фактор пояснював дуже малу долю дисперсії, що унеможливило робити висновки на основі даної регресії.

Результати аналізу за період 2003-2007 рр.

Результати регресійного аналізу за період 2003-2007 рр. (табл. 1) на основі варіанту D підтвердили наступні гіпотези:

- обернена залежність відстані до Львова на рівень добробуту громади свідчить про позитивний вплив розташування поруч зі Львовом, що вказує на виконання Львовом метрополійних функцій;
- конвергентний розвиток територіальних громад Львівської області;
- вища щільність населення зменшує обсяги будівництва, що зумовлено недостатньою площею вільних земель під забудову;
- функціонування та розвиток туристично-рекреаційної сфери у відповідних громадах позитивно впливає на приріст житлової площі;
- доходи від формальної економічної активності значимо впливають на приріст житлової площі, що свідчить про те, що формальні доходи все ж таки доволі значимі для добробуту.

Паралельно були спростовані такі гіпотези:

- на загальнообласному рівні близькість до пунктів пропуску через кордон не здійснював значимого впливу на рівень добробуту;
- статус населеного пункту також не був значимим для розвитку.

Неоднозначний результат перевірки гіпотези стосовно впливу соціальної інфраструктури. Якщо не враховувати вплив податкових надходжень в місцеві бюджети, то показники (кількість закладів освіти

Таблиця 1

Коефіцієнти рівнянь регресії впливу на пріорітет (відношення) житлової площі у 2003-2007 рр.*

	Варіанти рівняння регресії за період 2003-2007						
	A	B	C	D	E	F	
Const	1,066 (0,033) ³	1,061 (0,032) ³	1,056 (0,032) ³	1,045 (0,029) ³	1,098 (0,028) ³	1,043 (0,014) ³	
Житлова площа(м ²) на 1 га забудованих земель (2003)	0,0001304 (0,0000654) ²	0,0001607 (0,0000651) ²	0,0001545 (0,0000655) ²	0,0001426 (0,0000629) ²	0,0001591 (0,0000653) ²		
Житлова площа(м ²) на 1 мешканця (2003)	-0,004571 (0,0012238) ³	-0,004448 (0,0012243) ³	-0,00433 (0,001232) ³	-0,00411 (0,00119) ³	-0,004483 (0,001229) ³	-0,001924 (0,000603) ³	
Наявне населення на 1 га забудованих земель (2003)	-0,002304 (0,001357) ¹	-0,003084 (0,001352) ¹	-0,003065 (0,001361) ²	-0,002701 (0,001283) ²	-0,003205 (0,001356) ²		
Готелі) ресторани на тис. населення (2003)	0,01088 (0,00461) ²	0,01066 (0,00462) ²	0,01568 (0,00455) ³	0,01151 (0,00457) ²	0,01216 (0,00459) ³	0,01269 (0,00459) ³	
Готелі) ресторани на тис. населення (2007-2003)	0,03667 (0,00919) ³	0,03775 (0,00918) ³		0,03873 (0,00917) ³	0,03647 (0,0092) ³	0,03724 (0,0092) ³	
Кількість лікарень (2003)	0,001324 (0,001012)	0,0008928 (0,000772)	0,0003015 (0,0006745)		0,001416 (0,000745) ¹	0,0009331 (0,0006987)	
Кількість шкіл (2003)	-0,00354 (0,002562)	-0,004304 (0,002329) ¹			-0,004206 (0,002338) ¹	-0,003554 (0,002328)	
Логарифм відстані до Львова	-0,05214 (0,00628) ³	-0,04008 (0,00516) ³	-0,04142 (0,00522) ³	-0,04051 (0,00514) ³	-0,04123 (0,00516) ³	-0,04262 (0,00503) ³	
Логарифм відстані до Рави-Руської	0,02192 (0,00841) ³						
Логарифм відстані до Краківця	0,005302 (0,014687)						
Логарифм відстані до Шегіні	-0,00357 (0,014312)						
Логарифм відстані до Смільниці	-0,00196 (0,008586)						
Доходи бюджету 2012	0,007735 (0,003658) ²	0,008618 (0,003504) ²	0,007661 (0,003548) ²	0,008802 (0,003311) ³			
Статус «місто»	-0,03632 (0,04872)						
Статус «селище міського типу»	-0,01641 (0,01343)						
Кількість спостережень	668	668	668	668	668	668	
Коефіцієнт детермінації	0,184	0,165	0,138	0,161	0,158	0,150	

* В дужках вказано стандартне значення помилки для коефіцієнтів.

Статистична значущість: ¹ – p<0,1; ² – p<0,05; ³ – p<0,01.

та охорони здоров'я) стають статистично значимі, а саме забезпечення лікарнями позитивно впливає, а забезпечення школами негативно (табл. 1, варіант Е).

Результати аналізу за період 2008-2011 рр.

Результати регресійного аналізу за період 2008-2011 (табл. 2) на основі варіанту G підтвердили наступні гіпотези:

- обернена залежність відстані до Львова на рівень добробуту громади свідчить про позитивний вплив розташування поруч зі Львовом, що вказує на виконання Львовом метрополійних функцій;
- конвергентний розвиток територіальних громад Львівської області;
- функціонування та розвиток туристично-рекреаційної сфери у відповідних громадах позитивно впливає на приріст житлової площі;
- міський статус населеного пункту негативно впливає на приріст житла, що може бути зумовлено тим, що в містах збільшення житлових площ відбувається через квартири в новобудовах, а в сільській місцевості збільшення житлових площ відбувається за рахунок добудов та індивідуального будівництва, що вимагає менших разових витрат. Також може впливати той факт, що доходи сільських мешканців менше залежать від макроекономічної нестабільності.

Паралельно були спростовані такі гіпотези:

- на загальнообласному рівні близькість до пунктів пропуску через кордон не здійснював значимого впливу на рівень добробуту;
- щільність населення на забудованих земля та житлова площа на забудованих землях не впливає на приріст житлової площі;
- доходи від формальної економічної активності не здійснюють значимого впливу на приріст житлової площі, що свідчить про те, що формальні доходи перестали бути значимі для добробуту;
- не виявлено впливу соціальної інфраструктури (кількість закладів освіти та охорони здоров'я).

Результати аналізу за період 2003-2011 рр.

Результати регресійного аналізу за період 2003-2011 (табл. 3) на основі варіанту I підтвердили наступні гіпотези:

- обернена залежність відстані до Львова на рівень добробуту громади свідчить про позитивний вплив розташування поруч зі Львовом, що вказує на виконання Львовом метрополійних функцій;
- конвергентний розвиток територіальних громад Львівської області;

Таблиця 2

Коефіцієнти рівняння регресії впливу на приріст (відношення) житлової площі у 2008-2011 рр.

	Варіанти рівняння регресії за період 2008-2011						
	A	B	C	D	E	F	G
Const	1,038 (0,041) ³	1,15 (0,048) ³	1,091 (0,048) ³	1,393 (0,055) ³	1,125 (0,041) ³	1,103 (0,021) ³	1,068 (0,016) ³
Житлова площа (м ²) на 1 га забудованих земель (2008)	-0,00008235 (0,000071794)	0,0000606 (0,000083659)	0,00001597 (0,00008841)	0,0003341 (0,0001053) ³	0,00005931 (0,00008567)		
Житлова площа (м ²) на 1 мешканця (2008)	-0,002413 (0,001321) ¹	-0,003255 (0,001585) ²	-0,00234 (0,001634)	-0,007678 (0,001949) ³	-0,003203 (0,001584) ²	-0,002273 (0,000798) ³	-0,002355 (0,000662) ³
Наявне населення на 1 га забудованих земель (2008)	0,0008038 (0,0016538)	-0,001451 (0,001975)	-0,0006159 (0,0020397)	-0,0106 (0,002238) ³	-0,001325 (0,001971)		
Готелі / ресторани на тис. населення (2008)	0,04296 (0,00494) ³	0,04347 (0,00595) ³	0,04107 (0,0059) ³	0,03112 (0,0073) ³	0,04293 (0,00592) ³	0,0431 (0,00587) ³	0,04365 (0,0048) ³
Готелі / ресторани на тис. населення (2011-2008)	0,06087 (0,01431) ³	0,07105 (0,01715)		0,05276 (0,0214) ²	0,07071 (0,01715) ³	0,07021 (0,01708) ³	0,06688 (0,01413) ³
Кількість лікарень (2008)	-0,0004551 (0,0011696)	-0,01318 (0,00107) ³	-0,01616 (0,00091) ³		-0,01348 (0,00102) ³	-0,01361 (0,00098) ³	
Кількість шкіл (2008)	0,0001157 (0,0034752)	-0,02107 (0,00392) ³			-0,02103 (0,00392) ³	-0,02087 (0,00391) ³	
Логарифм відстані до Львова	-0,03162 (0,00851) ³	-0,02821 (0,00829) ³	-0,03201 (0,00855) ³	-0,04022 (0,01035) ³	-0,0276 (0,00826) ³	-0,02817 (0,00801) ³	-0,02487 (0,00666) ³
Логарифм відстані до Рави-Руської	0,03331 (0,01124) ³						
Логарифм відстані до Краківця	-0,01589 (0,01938)						
Логарифм відстані до Шегині	0,004471 (0,018858)						
Логарифм відстані до Смильниці	0,009605 (0,011429)						
Доходи бюджету 2012 р.	0,005921 (0,004823)	-0,005432 (0,005528)	-0,004593 (0,005719)	-0,04017 (0,00651) ³			
Статус «місто»	-1,099 (0,064) ³						-1,084 (0,034) ³
Статус «селище міського типу»	0,00273 (0,017776)						
Кількість спостережень	668	668	668	668	668	668	668
Коефіцієнт детермінації	0,625	0,448	0,407	0,130	0,447	0,447	0,617

* В дужках вказано стандартне значення помилки для коефіцієнтів. Статистична значущість: ¹ - p<0,1; ² - p<0,05; ³ - p<0,01.

Таблиця 3

Коефіцієнти рівняння регресії впливу на прискірт (відношення) житлової площі у 2003-2011 рр.

	Варіанти рівняння регресії за період 2003-2011							
	A	B	C	D	E	F	G	
Const	1,124 (0,066) ³	1,253 (0,072) ³	1,167 (0,074)***	1,494 (0,075) ³	1,286 (0,063) ³	1,189 (0,032) ³	1,129 (0,028) ³	1,049 (0,039) ³
Житлова площа(м ²) на 1 га забудованих земель (2003)	0,0001284 (0,0001325)	0,0002584 (0,0001456)	0,0001454 (0,000153)	0,000604 (0,0001622)	0,0002567 (0,0001456)			
Житлова площа(м ²) на 1 мешканця (2003)	-0,008424 (0,002487) ³	-0,009992 (0,002739) ³	-0,007782 (0,002878) ³	-0,01546 (0,00307) ³	-0,01002 (0,00274) ³	-0,005718 (0,001344) ³	-0,005515 (0,001223) ³	-0,005591 (0,001216) ³
Наявне населення на 1 га забудованих земель (2003)	-0,002103 (0,002746)	-0,005341 (0,003022) ¹	-0,003523 (0,003179)	-0,01533 (0,00331) ³	-0,005442 (0,00302) ¹			
Готелі/ ресторани на тис. населення (2003)	0,05427 (0,00913) ³	0,05184 (0,01011) ³	0,06184 (0,01063) ³	0,03844 (0,01149) ³	0,05305 (0,01003) ³	0,05445 (0,00997) ³	0,05959 (0,00902) ³	0,05563 (0,00907) ³
Готелі/ ресторани на тис. населення (2011-2003)	0,08758 (0,01506) ³	0,1024 (0,0165) ³		0,09074 (0,01887) ³	0,1019 (0,0165) ³	0,1024 (0,0164) ³	0,09146 (0,0149) ³	0,09119 (0,01481) ³
Кількість лікарень (2003)	0,0008062 (0,0020614)	-0,01481 (0,00174) ³	-0,01931 (0,00158) ³		-0,01435 (0,00167) ³	-0,01528 (0,00156) ³		
Кількість шкіл (2003)	-0,004952 (0,005191)	-0,03172 (0,00522) ³			-0,03163 (0,00522) ³	-0,03058 (0,00519) ³		
Логарифм відстані до Львова	-0,1016 (0,0128) ³	-0,08029 (0,01157) ³	-0,09017 (0,0122) ³	-0,0955 (0,01329) ³	-0,08132 (0,01152) ³	-0,08259 (0,01121) ³	-0,08162 (0,01022) ³	-0,08012 (0,01017) ³
Логарифм відстані до Рави-Руської	0,06217 (0,01706) ³							
Логарифм відстані до Краківця	-0,1016 (0,02984)							
Логарифм відстані до Шегині	0,008298 (0,02918)							
Логарифм відстані до Смільниці	0,0006453 (0,0175068)							
Доходи бюджету 2012	0,01727 (0,0074) ²	0,007575 (0,007836)	0,004906 (0,008289)	-0,02812 (0,00853) ³				0,02042 (0,00701) ³
Статус «місто»	-1,181 (0,099) ³			0,05153 (0,00853) ³			-1,141 (0,053) ³	-1,192 (0,056) ³
Статус «селище міського типу»	-0,004889 (0,02721)							
Кількість спостережень	668	668	668	668	668	668	668	668
Коефіцієнт детермінації	0,501	0,377	0,300	0,169	0,376	0,373	0,478	0,484

* В дужках вказано стандартне значення помилки для коефіцієнтів.

Статистична значущість: ¹ – p<0,1; ² – p<0,05; ³ – p<0,01.

- функціонування та розвиток туристично-рекреаційної сфери у відповідних громадах позитивно впливає на приріст житлової площі;
- доходи від формальної економічної активності значимо впливають на приріст житлової площі, що свідчить про те, що формальні доходи все ж таки доволі значимі для добробуту;
- міський статус населеного пункту негативно впливає на приріст житла, що може бути зумовлено тим, що в містах збільшення житлових площ відбувається через квартири в новобудовах, а в сільській місцевості збільшення житлових площ відбувається за рахунок добудов та індивідуального будівництва, що вимагає менших разових витрат. Також може впливати той факт, що доходи сільських мешканців менше залежать від макроекономічної нестабільності.

Паралельно були спростовані такі гіпотези:

- на загальнообласному рівні близькість до пунктів пропуску через кордон не здійснював значимого впливу на рівень добробуту;
- щільність населення та житлова площа на забудованих землях не впливає на приріст житлової площі;
- не виявлено впливу соціальної інфраструктури (кількість закладів освіти та охорони здоров'я):.

Порівняння результатів регресійного аналізу в різні період, які наведено в табл. 4, свідчать про постійним вплив близькості до центру з метрополійними функціями.

Висновки. В загальному зроблено висновок, що постійним є конвергентний розвиток територій, а на добробут територіальних громад, окрім чиннику близькості до центру з метрополійними функціями, впливає функціонування та розвиток туристично-рекреаційної сфери. При цьому непостійний та неоднозначний вплив має соціальна інфраструктура та формальні доходи.

Відсутність статистично значимого впливу відстані до пунктів пропуску може бути обумовлено тим, що цей вплив відчувають на собі лише громади, розташовані у прикордонній смузі, тому на загальнообласному рівні цей чинник є незначимим. Дана обставина потребує окремого детального дослідження.

Також слід звернути увагу, що в даному дослідженні рахувались географічні відстані. Натомість для економічної діяльності більше значення мають часові та «грошові» відстані, а інфраструктурні об'єкти можуть змінювати економічний простір, зокрема простір витягуватиметься вздовж шляхів сполучення, зменшуючи часові та «грошові» відстані між об'єктами.

Таблиця 4

Порівняння впливовості індикаторів факторів впливу на приріст (відношення) житлової площі в різні періоди

Індикатор	Періоди		
	2003-2007	2008-2011	2003-2011
Житлова площа на 1 га забудованих земель	позитивно	не впливає	не впливає
Житлова площа на 1 мешканця	негативно	негативно	негативно
Наявне населення на 1 га забудованих земель	негативно	не впливає	не впливає
Готелі) ресторани на тис. населення, стан	позитивно	позитивно	позитивно
Готелі) ресторани на тис. населення, приріст	позитивно	позитивно	позитивно
Кількість лікарень	неоднозначний позитивний вплив	не впливає	не впливає
Кількість шкіл	неоднозначний негативний вплив	не впливає	не впливає
Відстань до Львова	негативно	негативно	негативно
Відстань до пунктів пропуску	не впливає	не впливає	не впливає
Доходи бюджету	позитивно	не впливає	позитивно
Статус «місто»	не впливає	негативно	негативно
Статус «селище міського типу»	не впливає	не впливає	не впливає

Додатково слід враховувати інші інституційні чинники розвитку громад, наприклад, статус гірських територій, знаходження у зоні малого прикордонного руху, функціонування вільних економічних зон тощо.

Список використаних джерел

1. Markowski T. Metropolie, obszary metropolitalne, metropolizacja: Problemy i pojęcia podstawowe / T. Markowski, T. Marszał. – Warszawa: Polska Akademia Nauk. Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, 2006. – 25 s.

2. Barro R.J., Sala-i-Martin X. Convergence across States and Regions // Brookings Papers on Economic Activity, Economic Studies Program / The Brookings Institution. – 1991. – Vol. 22(1). – P. 107-182.
3. Інформаційна база статистичної інформації у територіальному розрізі «Паспорт регіону» / Головне управління статистики у Львівській області. – Спосіб доступу : lv.ukrstat.gov.ua/ukr/help/pasport1.pps.
4. Геопортал адміністративно-територіального устрою України. – Спосіб доступу : <http://atu.geoportal.org.ua/>.
5. За даними Департаменту фінансів Львівської обласної державної адміністрації. – Спосіб доступу : <http://loda.gov.ua/oda/upravlinnya/departament-finsansiv/>.

Матвеев Е.Э., Тымечко И.Р. Влияние пространственного расположения приграничных общин на их благосостояние.

Проанализировано влияние пространственного расположения на благосостояние общин пограничья. Выявлены факторы влияния на благосостояние общин пограничья, в частности близость к центру с метрополиейными функциями, функционирование и развитие туристско-рекреационной сферы. Выявлены различия во влиятельности установленных факторов на благосостояние общин в докризисный, в кризисный и послекризисный периоды.

Ключевые слова: метрополизация, община, община пограничья, благосостояние общин.

Matvuyeyev Y.E., Tymechko I.R. Influence of spatial arrangement of border communities on their welfare.

The paper analyzes the influence of the spatial location of the welfare in the border communities. The factors of influence on the welfare in the border communities are the following: the proximity to the metropolis, operation and development of the tourist and recreational industry. The differences in the influence type of the identified factors of the welfare in the border communities in the pre-crisis, crisis and post-crisis periods are identified.

Keywords: metropolis, community, border community, community welfare.